

Lassan kiürül Kárpátalja

A háborús helyzet és a szélsőségesek uszítása tovább nehezíti a gazdaságilag lerobbant Ukrajna hétköznapjait

Miközben a fiatalok tömegesen távoznak az egykoron szebb időket megélt Kárpát-aljáról, egy magyarországi fiatalember, Bíró Gergő előbb önkéntesként, majd egy gazdasági program keretében költözött át Beregszászra, hogy segíthessen a helyi magyar közösségnek. Eddigi tapasztalatait osztotta meg lapunkkal.

– Hogyan jutottál ki huzamosabb időre Kárpátaljára?

– 2015-ben a Magyar Cserkészszövetség Együtt Kárpátaljáért nevű programjában önkénteskedtem, és ekkor határoztam el, hogy visszatérek. Kerestem a lehetőséget, így közösségfejlesztő hallgatóként jelentkeztem a Campus Mundi ösztöndíjra. Ennek a programnak a keretében magyar egyetemistáknak a világ bármely pontján lehetőségük van tanulásra, illetve kutatásra. Az elnyert ösztöndíj legfőbb öt hónapra szól: a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetségénél vagyok gyakkornok. A feladatom sokrétű. Járási és ágazati szintű problématerképet és erőforrásterképet szeretnék készíteni, elsősorban a magyarok által lakott településeken, de nem kizárólag. Ukránul egyelőre nem tudok, csak magyarul, angolul és németül, ezért egyelőre csak azokkal a személyekkel dolgozhatok, akik a három nyelv valamelyikét beszélik.

– Milyennek találod ezt a Kárpát-medencei régiót, más utód-államokbeli területekkel összehasonlítva?

– Kéves településen jártam eddig ahhoz, hogy az egész megyéről felösszegezzem nyilatkozhatassak Kárpátalja Ukrajna egy megyéje Zakarpatska Oblast néven, ugyanis Sztálin a területet annektálta, és 1945 után a Szovjetunióhoz csatolta. Jól látható, hogy a Kárpát-medencében gazdasági és infrastrukturális szempontból ez a leginkább fejlesztésre, segítségre szoruló régió. Szovjet időkben az akkori hidegháborús költségvetés miatt nem jutott forrás az ország fejlesztésére. De az ukrán függetlenség óta még mostohább

Bíró Gergő otthon érzi magát Kárpátalján

idők járnak a térségre, mert Ukrajna többi részéhez képest kevesebb forrás jut ide.

Bíró Gergő

Nyíregyházán született 1981-ben. Budapesten dolgozott négy és fél évig a XIV. kerületi Polgármesteri Hivatalban stratégiai referensként, városfejlesztési ügyekben volt illetékes. Munkát vállalt egy kecskeméti közösségfejlesztéssel és szervezetfejlesztéssel foglalkozó cégnél, illetve kulturális munkatársként a budapesti Polgárok Házában. Közösségfejlesztési projektekben vett részt az elmúlt években. 2015-ben járt először önkéntesként Kárpátalján, és az idén tért vissza egy program keretében. Jelenleg Beregszászon él.

– Ukrajna többi tartománya jobban áll gazdaságilag?

– Az utóbbi években jártam Lembergben és Kijevben is, ennek tükrében szembevetűnő a különbség. Persze, mondhatnánk, hogy szembevetűnő a különbség egy borsodi vagy szatmári kis falu és Budapest között is, csak hogy itt nemcsak gazdaságilag rossz a helyzet, hanem kulturálisan is. Tudniillik a szovjet alkotmányban szélesebb jogköre volt a nemzetiségeknek a kultúra és az oktatás területén – például az anyanyelv használatát vonatkozásában –, mint a mai Ukrajnában.

– Milyen ma a közhangulat Kárpátalján?

– Bárkivel beszélgetek, sokszor hallom azt a panaszt, hogy az ukrán állam nem végez el olyan feladatokat, amelyek a hatáskörébe tartoznának. A nemzeti valuta elértéktelenedésével a nyugdíjak és a bérek vásárlói értéke jelentősen romlott. A hidak, az utak karbantartása vagy az épületek állagának megóvása mind olyan feladat, amit a lakosság az államtól vár, de mindhiába. Összességében lehangoló a látvány. Ez az oka annak, hogy sokan elmennek Nyugatra dolgozni a jóval kedvezőbb fizetések és a jobb életkörülmények miatt. Ha szétnézünk Erdélyben, a Székelyföldön, 1990 óta azért jó minőségű utak épültek, a nagyvárosokban megújult a tömegközlekedés, sok helyen új járművek jelentek meg. Ukrajnában is vannak fejlesztések – főleg Kijevben és a nagyvárosokban –, de közel sem olyan mértékben, mint amilyenre szükség lenne.

– Mit tud ajánlani Ukrajna ma egy pályakezdő fiatalnak?

– A fő gond szerintem a kilátástalanság: az itt élők nem látják, hogy bármi esély lenne a pozitív irányú változásokra. Nemcsak Kárpátaljáról beszélek, hanem egész Ukrajnáról. Miért maradjanak itthon a nyelveket beszélő, piacképes szakmával rendelkező fiatalok, ha többszöröseit megkereshetik ugyanazzal a munkával az Európai Unió valamelyik tagállamában? Habár erről nem találtam nyilvános statisztikai adatot, de több millióan élnek és dolgoznak az országhatáron kívül. Úgy gondolom, egy pályakezdő fiatalnak

ma nehéz Kárpátalján. Sokkal nehezebb, mint Ukrajna más régióiban.

– Ukrajna háborúban áll, ami jelentősen befolyásolja az ország normális működését. Mi látszik ebből a keleti régiókban?

– Nehéz erre a kérdésre válaszolnom, mert nem ismerem a háború előtti Ukrajnát. Egyértelműen az infláció a legszembevetőbb gond: míg néhány éve 80 forintot ért egy hrivnya, három éve 13 forintot, mára viszont 10 forintért lehet 1 hrivnyát kapni. A háborús költségvetés miatt nincsen annyi forrás egyéb fejlesztésekre, mintha béke lenne. Hivatalosan ugyan nincs háború, hanem terrorrelles hadműveletekről beszélnek Ukrajnában, de mindenki tudja, hogy mi a valóság. Borzasztó történetet hallottam arról, hogy a háborúba hurcolt és ott ágyútöltelékként tülélésért küzdő fiatalok milyen körülmények között kénytelenek helytállni. Meséltek arról, hogy hiányos felszerelést vagy lejárt szavatosságú élelmiszert kapnak a katonák. Olyan történeteket is mesélnek a hozzátartozók, hogy az elesett fiatalok földi maradványainak hazajuttatásáról sok esetben nem gondoskodik az őket besorozó állami hadsereg. Ezekről hivatalos tájékoztatás nem szól, de az emberek beszélik, így nehéz megállapítani, hogy ebből mi igaz.

– Sokat olvasni a szélsőséges ukrán megmozdulásokról. Ez mennyire érinti a kárpátaljai magyarokat?

– Ukrajnában választások lesznek, és ahogyan ez Romániában és Szlovákiában is megszokott dolog, előhúzzák a magyar kártyát, a magyarokkal fenyegetnek. Most éppen a határon átkelő embereket motozzák meg magyar útleveleket keresve. Az útlevelek egyébként mindig a kibocsátó állam tulajdonát képezik, és az azzal utazó személy csak használója az okmánynak. Ez minden útlével-

Hivatalosan ugyan nincs háború, hanem terrorrel-
lenes hadműveletekről
beszélnek Ukrajnában, de
mindenki tudja, hogy mi a
valóság. Borzasztó törté-
netek hallottam.

be bele is van írva. Nem tudom mire vélni az efféle rendelkezéseket és hangulatkeltést, hiszen ennek semmi értelme.

– Van-e valamilyen közös vonás Kárpátalja és a szomszédos országok régiói között?

- Magyarország észak-keleti része
- ezen belül is Szabolcs-Szatmár-Bereg megye – az ország legelmaradottabb régiója. Hasonló a helyzet a szomszédos országok megyéivel: Romániában Szatmár megye, Ukrajnában Kárpátalja és Szlovákiában Eperjes megye is az adott

FOTÓ: BÍRÓ GERGŐ

Felújításra szorul a beregszászi főiskola épülete is

– A háborús, felfokozott nacionalista hangulat miatt az egyszerű átlagemberek is politikusok céltáblájává váltak. Kárpátalján, hála Istennek béke van. Itt évszázadok óta jól meg vannak egymással a ruszinok, huculok, magyarok, románok, szlovákok, cigányok, és ukránok. Lehet találkozni a piacon szovjet időkbeli itt maradt kereskedőkkel is. Én magam fűszereket például egy üzbegisztáni kereskedőtől szoktam vásárolni, friss gyümölcsöket egy azeri zöldséges-től, de nagyon szeretek nézelődni és vásárolni a piac egyik csarnokában árusító orosz hölgyek standjainál is. Vannak persze hőzöngő ukrán nacionalisták, de ez összességében nem hagy akkora nyomot a mindennapokban.

– Mégis mi okozza a mostani magyarellenes hangulatot?

országok gazdaságilag legkedvezőtlenebb térségeinek mondhatók. Ezek a lesújtó gazdasági adatok megjelennek uniós forrásokban is, amelyek az európai országok vásárlóerejét jelentik meg. Ezekből is látszik, hogy a felsorolt megyék a legalacsonyabb gazdasági szinten vannak. Közös bennük, hogy az itt élő fiatalok nagy része Nyugat-illetve Észak-Európába vándorol ki dolgozni, és sokan nem költöznek haza. Ennek következményeként hosszútávon a terület kiürül, és éppen a piacképes szakmával és jó iskolai végzettséggel rendelkező, vállalkozó szellemű fiatalok nagy része hagyja el a térséget. Ha ezek a régiók jövőt szeretnének maguknak, a legfontosabb az volna, hogy otthon tartsák a fiatal nemzedéket.

MAKKAY JÓZSEF

